

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nr.2
FEBR.
1974

Rudolf Tegner "Besættelsen 1940-45" Tegners Museum, Kildekrog.
Foto: René Zorn

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, 8700 Horsens.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men i øvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øget aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. – Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var blevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande – og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand:: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Borgergade 23B, 8700 Horsens.
Tlf. (05) 62 39 91

Næstformand:: General Fl. B. Larsen, Kongstedgård, 4293 Dianalund
Tlf. (03) 560207

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10,
1169 København K. Tlf. (01) 11 65 55.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109,
2400 København NV. Tlf. skolen 10 54 21, privat 10 41 28.

Politiassistent S. Julsgaard Larsen, Boeslundvej 1, 2700 København, Brønshøj
Tlf. (01) 71 72 72.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skræddermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63,
2400 København NV. Tlf. (01) 34 95 60

Afdelingschef, civilingeniør
Mogens Dyre, Gildbækhus,
6430 Gildbro pr. Nordborg
Tlf. (044) 5 12 32

Overpostbud E. Holger Grome,
Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup
Tlf. (01) 50 33 86

Bankprokurist Olav Holst, Bengtssvej 6,
2900 Hellerup. Tlf. HE 77580

Rektor Paul Holt, Præstevangsvej 35,
8210 Århus V. Tlf. (06) 15 48 05

Direktør G. Jespersen,
Herning Klædefabrik, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
5200 Odense V. Tlf. (09) 12 66 03

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, 8000 Århus C
Tlf. (06) 27 04 28

Arkitekt Ove Chr. Lembcke,
Brødregade 19, 8900 Randers.
Tlf. (06) 42 51 30

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 9, 8000 Århus C.
Tlf. (06) 13 57 23

Førstelærer P. E. Mahler, Ebberupvej
5631 Ebberup. Tlf. (09) 74 12 15

Kontorchef O. Olesen, Leonorasvej 8,
9000 Hasseri, Ålborg. Tlf. (08) 18 04 51

Provst Poul Riis,
Herrestræde 1, 4200 Slagelse.
Tlf. (03) 52 05 33

Fhv. justitsminister Knud Thestrup
Rosenvængets alle 10, 2100 Kbh. Ø
Tlf. Øbro 4172.

Bladet »PIGTRÅD«

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

ANNONCER:

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Grenågade 14, 2100 København Ø. TRia 888 (kontortid 10–12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 5 55 38.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes lettets og hurtigst ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

REDAKTION:

Ansvarshavende redaktør:
skoleinspektør Johs. Fosmark,
Frederiksborgvej 109,
2400 København NV.
Skolen: 10 54 21. Privat 10 41 28.

TRYK:

Midtsjællands Bogtrykkeri %
Tølløse.
Telefon (03) 48 51 57.

INDHOLD:

Nobéls fredspris til	
Frihedskampens	
Veteraners verdensforbund? .	23
Hvorledes koncentrations-	
lejrnsangen blev til	25
Engelsk-produceret film om	
Hitler og Hagekorset	27
Fangestævnet holdes i	
dagene 14.—16. juni	29
Runde dage	31
Frihedsmuseets åbningstider	33
Foreningerne	39
Dagbogsblade	40

Nobels fredspris til Frihedskampens Veteraners verdensforbund?

Forslaget fremsat på årsmødet, hvor der også blev bebudet en sociologisk undersøgelse

Frihedskampens Veteraner samledes til årsmøde lørdag den 26. januar i Rosensalen på Frederiksberg Slot.

Det var en helt ny fornemmelse at samles en lørdag, men bestyrelsen havde taget dette skridt, fordi mange erfaringsmæssigt kommer i bil og langvejs fra. Det var derfor særligt spændende at blive klar over, hvordan tilslutningen ville blive, og den blev særdeles fin, idet omkring 100 deltagere mødte frem.

I sin beretning argumenterede formanden, direktør Svenn Seehusen for, at Verdensveteran-forbundet får tildelt årets Nobel fredspris.

Han sagde også, at foreningen i den kommende tid vil virke for, at andre landes veteranforeninger støtter dette initiativ.

Den vesttyske forbundskansler, Willy Brandt, modtog i fjor fredsprisen efter et initiativ, som også kom fra veteranerne i Danmark. Verdensveteranforbundet tæller over 20 millioner tidligere krigsdeltagere og frihedskæmpere i 51 lande. Organisationen har gennem årene gjort et stort fredsbevarende arbejde, som har fået fuld anerkendelse af FN.

Af formandens tale fremgik det, at Frihedskampens Veteraner støtter udsendelsen af et bogværk, »Danmark i FNs fredsstyrke«. Værket redigeres af oberstløjtnant L. M. K. Skern og bliver i to bind på hvert 300 sider.

»Det vil blive et værdifuldt bidrag til forståelse af FNs bestræbelser for at bevare fred og frihed«, sagde Svenn Seehusen.

Formanden omtalte Danmarks Radios uddeling fornylig af Rosenkjær-prisen.

Det var dr. phil. Aage Trommer, som

modtog den. Han er blevet stærkt kritiseret af modstandsfolk på grund af sin doktordisputats om jernbanesabotagen under besættelsen i Danmark under den konklusion, at denne sabotage kun have meget lille militær betydning. Til foråret skal han holde en serie foredrag i radioen over emnet »Myte og sandhed i besættelsestidens historie«.

»Vi vil gerne opfordre medlemmerne til, når de hører udsendelserne og finder, at der er noget, der giver anledning til kommentarer, da i breve direkte til radioen at gøre opmærksom på deres opfattelse«, sagde formanden.

Omfattende sociologisk undersøgelse.

Universitetslektor, cand. mag. Ib Damgaard Petersen er gået i gang med en sociologisk undersøgelse i forbindelse med frihedskampen under Danmarks besættelse, fremgik det endvidere af generalforsamlingen.

Damgaard Petersen undersøger bl.a., fra hvilke sociale lag og politiske partier modstandsfolkene kom. Han undersøger tillige, hvor stor tilslutningen til kampen var i de forskellige aldersgrupper og fordelingen mellem kønnene. Inden arbejdet sluttes, vil der blive holdt et seminar, hvorpå folk fra modstandskampen kan kommentere og vurdere Damgaard Petersens arbejde.

På generalforsamlingen blev der af flere medlemmer givet udtryk for skepsis over for muligheden af at give et sandfærdigt sociologisk billede af modstandsbevægelsen. Det blev bl.a. nævnt, at det er vanskeligt at foretage en sådan undersøgelse på grundlag af et materiale, der er ca. 30 år gammelt.

Debat

En mødedeltager pegede på, at en sådan undersøgelse kunne få slagside. Han

nærer bekymring for, at de rene tal ville sige, at kun meget få kvinder deltog i modstandskampen.

»Det ville ikke være sandheden«, sagde han. »For mange mænds indsats i kampen var baseret på kvinders indsats. Kvinderne var med til at skjule de illegale blade og våben, og de var med til at skjule modstandsfolk, som var eftersøgt af Gestapo. Både hun og han løb en risiko«.

Mødedeltageren tilføjede, at i sådanne tilfælde er det ofte kun manden, som er blevet betegnet som frihedskæmper. Men det gælder dem begge.

Det var universitetslektor Ib Damgaard Petersen, der stod for redaktionen af »Faldne i Danmarks frihedskamp 1940-45«. Det er et biografisk værk over 900 danske frihedskæmpere, som faldt under besættelsen. Det udkom i 25-året for Danmarks befrielse.

Bogen er af meget høj kvalitet. Jeg har mange gange slået op i den og er hver gang blevet beriget med værdifulde oplysninger.

Nyttig drøftelse

Debatten må karakteriseres som meget nyttig. Følgende havde således ordet: Pastor N. C. Lilleør, flyveoperatør Poul Jelgren, Kastrup, fabrikant Carlo Madsen samt orlogskaptajn Poul Langballe.

Det kan også nævnes, at lederen af foreningens ungdomsforbund, major Knud Janson talte varmt for at øge indsatsen for at unge interesserer sig for frihedskampen.

Efter forslag fra præsidiat blev der

Ændring af vedtægterne

foretaget en ændring af vedtægternes paragraf 15.

Ny tekst: »På det møde, hvor foreningen opløses, afgøres det, hvorvidt foreningens formue overgår til Museet for Danmarks Frihedskamp eller anden institution, der opfylder de i foreningens vedtægters § 2 angivne formål.«

Forslaget er fremsat efter ønske fra Finansministeriet, og det bringer vedtægterne i overensstemmelse med ministeriets bestemmelser vedrørende skattefri gaver m.v.

KREDITFORENINGEN DANMARK

KØBENHAVN

AARHUS

HERNING

VIBORG PRIVATE REALSKOLE
Trekronervej 12 - 8800 Viborg
Tlf. (06) 620369

En sang blev skabt

Hvorledes
koncentrationslejrungen
»Die Moorsoldaten« blev til.

I Sachsenhausen-fangernes blad »Der Appell« fortæller Willi Heinskill om, hvordan den kendte koncentrationslejr-sang »Die Moorsoldaten« blev til.

Han blev anholdt i Duisburg 1. marts 1933 sammen med 15 kammerater. Først i august 1933 blev de sendt fra fængslet i Anrath ved Krefeld på transport. Målet var en koncentrationslejr.

Vi giver ordet til Willi Heinskill:

»I maj måned havde vi fået en skrivelse uden adresse og underskrift, der forkyndte, at vi i henhold til »nødfordring af 28. februar 1933 vedrørende statens og befolkningens beskyttelse« indtil videre skulle holdes i beskyttelsesarrest. Og nu gik det til en koncentrationslejr.

Vi drog afsted cirka 150 mand. På hver banegård i Rhein-Ruhr distriktet stødte nye til. Der blev tilkoblet flere jernbanevogne, tomme såvel som fyldte. De tomme vogne blev fyldt med fanger, som i marchkolonner var blevet drevet til jernbanestationerne. Ved stationen i Dörpen var transporten vokset til 500 mand. Her blev vor gruppe for første gang konfronteret med SS.

LYDEN AF støvletramp og geværkolbestød dannede optakten til en mere end 2 timer lang march til lejren i Börgermoor. På denne march hørte vi for første gang den korte befaling: »Syng«, den skulle følge os gennem år, i regn og solskin, morgen og aften, i sorg og glæde, ved festlige lejligheder og under galgen, når kammerater blev hængt. Vor sang blev således et højlydt udtryk for vor sorg og vore trængsler, men også for vor ubrydelige modstandsvilje.

Efter nogle uger i lejren Börgermoor, der hørte til gruppen af Emsland-Moorlejrene med forvaltning i Papenburg, havde vore tillidsmænd, der dannede en hemmelig, illegal fangeledelse, under påskud af at ville højne arbejdsmoralen, opnået tilladelse hos SS'erne til at gennemføre nogle kulturforanstaltninger.

SS-folkene kedede sig i lejren, hvor der i vid omkreds ikke fandtes noget bysamfund. Det havde lettet opnåelsen af

Das Moorsoldatenlied

WOLFGANG LANGHOFF

Wo - hin auch das Au - ge blik - ket. Moor und
Hei - de nur rings um. Vo - gel - sang uns nicht er -
quik - ket, Ei - chen ste - hen kahl und krumm. Wir
sind die Moor - sol - da - ten und zie - hen mit dem
1. Spa - ten ins Moor. 2. Wir Moor.

Hier in dieser öden Heide
ist das Lager aufgebaut,
wo wir ferne jeder Freude
hinter Stacheldraht verstaut.

Wir sind...

Morgens ziehen die Kolonnen
in das Moor zur Arbeit hin,
graben bei dem Brand der Sonnen,
doch zur Heimat steht der Sinn.

Wir sind...

Heimwärts, heimwärts jeder sehnet,
zu den Eltern, Weib und Kind.
Manche Brust ein Seufzer dehnet,
weil wir hier gefangen sind.

Wir sind...

Auf und nieder gehn die Posten,
keiner, keiner kann hindurch.
Flucht wird nur das Leben kosten,
vierfach ist umzäunt die Burg.

Wir sind...

Doch für uns gibt es kein Klagen,
ewig kann's nicht Winter sein,
einmal werden froh wir sagen:
Heimat, du bist wieder *mein!*

Dann ziehn die Moorsoldaten
nicht mehr mit dem Spaten
ins Moor!

Lån kr. 10.000

for kr. 2,50

(6 cigaretter ÷ et HIV) om dagen. -

Oplysninger på tlf. (01) 12 64 80

kl. 9-16, lørdag kl. 9-11.

Også støttelån til køb af grund eller hus.

Erhvervsbureauet - V. Farimagsgade 1 - 1606 København V

VESTFYNS ELFORSYNING A/S

5610 Assens

**HOLD VORE
SMUKKE STRANDE RENE**

A.E.Z. ÅLBORG

vort ønske. Således blev banen fri for den gennem Langhoff's bog verdenskendte lejr-cirkus »Konzentrasi«.

LEDELSEN AF denne »Cirkus« blev lagt i hænderne på skuespilleren og regissøren Wolfgang Langhoff. Bjergværksarbejderen Johann Esser forsøgte sig - ikke for første gang - som digter og kammerat Rudi Goguel satte musik til. Sammen med mange hjælpere skabtes så »Moor-sangen«. (Moor betyder som bekendt mose, og mange lejre lå i sådanne øde egne).

Gennem flere uger indstuderede vi med et kor ved enhver mulig eller umulig lejlighed den nye sang. Det foregik således, at lejrens andre fanger ikke overværede det. Under prøverne blev foretaget ændringer i tekst og musik.

Alle prøverne foregik gnidningsløst og det samme gjorde også selve forestillingen. Et righoldigt program sammensat af mange forskellige indslag fornøjede fangerne. Hverken SS eller lejrkommandanten bemærkede under forestillingen de politiske spidsfindigheder eller den hån, der lå mod dem selv i de forskellige scener.

SOM SLUT på forestillingen marcherede fangekoret ind på arenaen med spaderne skuldrede som geværer og klædt i grønne Sipo-uniformer. Med trætte og slæbende skridt kom koret til syne. De første strofer lød for de lyttende kammerater. Øjnene fik glans og enkelte græd.

SS'erne påhørte disse første strofer med synlig velvilje. Så kom den sidste strofe! Medens de første strofer var blevet sunget i langsomt marchtempo, så blev tempoet nu livligere.

Koret, der havde stået trætte og udasede, rettede sig op. Skikkelserne blev spændte og strunkne!

Doch für uns gibt es kein Klagen -
Ewig kann's nicht Winter sein.
Einmal werden froh wir sagen -
Heimat, du bist wieder mein!

Ved den næste linie:

Dann ziehn die Moorsoldaten
løftede sangerne deres spader, som de under sangen havde støttet sig til. Spaderne skovlede knasende med den sandede mosejord, da der blev sunget:
Nicht mehr mit dem Spaten -
Ins Moor ...

Dette »nicht« blev stærkt fremhævet og understreget og pludselig var der ikke

noget resignerende i tonefald og tempo, snarere klang det som en fast overbevisning om vor befrielse fra koncentrationslejren. Koret marcherede ud og tilbage stod de 16 spader på arenaen med deres korsgreb, der mindede om rigtige kors.

ET ØJEBLIK var der en forventningsfuld stilhed i hele lejren, så brød kammeraternes højlydte bifald løs, de havde forstået.

Og SS'erne? Efter nogle minutters usikkerhed deltog de i hvert fald i bifaldet. Selv om de ikke havde mærket vor hensigt, klappede de.

Men lejrsangen var skabt! Den levede sit eget liv! Den blev forbudt, men den blev sunget, igen og igen. Den blev påny forbudt af SS, og påny forlangte man - selv SS'erne - at den blev sunget.

Moor-sangen var pludselig ikke mere en enkelt lejrs sang, den blev alle tyske koncentrationslejres sang. Den blev simpelthen den tyske modstandsviljes sang.

Fyrre år senere

I maj 1973 sad tidligere fanger fra seks europæiske lande efter en international sammenkomst i en vinkælder i Prag. Der blev sunget mange sange, også lejrsange. Et større amerikansk rejseselskab var også tilstede, som selv deltog i underholdningen og animerede os med bifald.

I begyndelsen afstod de tidligere fanger fra at synge »Die Moorsoldaten« i et så lystigt selskab, men så istemte man den alligevel. Ved den anden strofe blev der stille i kælderen. Alle syntes at kende denne sang.

De tidligere fanger havde rejst sig og sang stående. En amerikanerinde rejste sig og gik ind i de syngendes kreds og sang med på sangen - med engelsk tekst.

Hun havde været i Auschwitz! Moor-sangen sagde hende, at vi var venner, at vi hørte sammen!«

Oversættelse ved Olav Holst.

Engelsk produceret film om Hitler og Hagekorset.

Filmen har mange autentiske optagelser

Rialto biografen i Smallegade ved Frederiksberg Rådhus havde Danmarkspremière på filmen Hagekorset »Swastika« mandag den 4. februar. Den er naturligtvis på plakaten, så længe den kan samle et passende antal tilskuere.

I Smallegade kører man på navnet Hagekorset, men filmen er af engelsk produktion, og derfra har man givet den navnet Swastika, som betyder det samme, det er blot den indiske betegnelse for hagekorset.

Den handler om Hitler og nazismen.

Den bygger på et enormt forarbejde af Lutz Becker, der har samlet et væld af optagelser fra hverdagens nazistiske Tyskland, og Philippe Mora har samlet alle disse klip til et satirisk værk om en meget lille mand og hans millioner af saligt tilbedende undersåtter. »Swastika« har sin egen holdning og angriber emnet på en måde, der får historien til at virke farligere og mere rystende end nogen sinde før.

En altid bekymret og småtrist Adolf.

Adolf Hitler er i »Swastika« ikke nogen dæmon, ikke en hysterisk masseforfører, men tværtimod en stille og beskedne mand, der for det meste opholder sig i skygge.

Det, der binder alt i denne film sammen, er de talrige optagelser fra Hitlers privatliv, hyggelige amatør-film fra »Ørnereden« og i selskab med vennerne og deres familier samt med denne næsten upersonligt almindelige Eva Braun.

Hitler taler ikke meget, han er altid bekymret og småtrist.

Alle disse hjemmefilm er sat ind i den store nazistiske ramme. »Swastika« har samlet en række kæmpeparader: Soldaterne aflægger lydighedsløfte, den tusindtallige mængde hylder deres fører, autostradaen Hamburg-Lübeck indvies, olympiaden åbnes, de faldne fra det mislykkede kup i 1923 mindes, og festivaler afholdes i et udstyr, der brovter af pral og ophidselse, snorlige orden og hysterisk begejstring, det tyske masseforførelsesmiddel i svimlende udfoldelse.

Dragør kommune

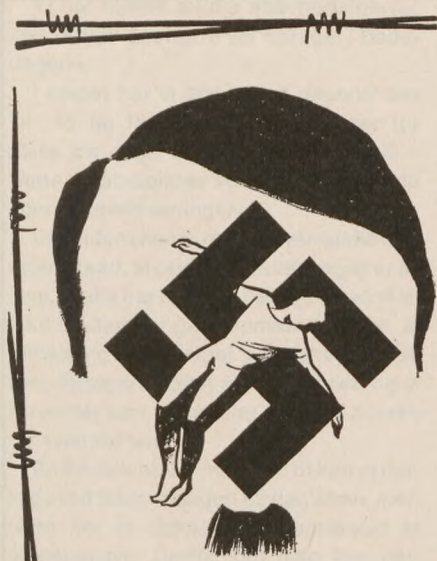
ALEX TRANSPORT ved JONS.GLITZKY
RIGENSGADE 34 1316 KØBENHAVN K
TLF.(01)147098 (01)149138

J. M. BIRKING & CO.
Gummivarefabrik A/s
Kirkebjerg Allé 31 - Vanløse

Hjulfabrikken "HAMI"
Sortevej 17
8381 Mundelstrup
Tlf. (06) 241177.

BOFORS OVENLYS
Kristian Thomsen
Kronprinsessegade 26
1306 København K
Tlf. (01) 142060 - Telex 16361

Waidtlöw & Hansen
Kongens Nytorv 21
1050 København K
Tlf. (01) 11 93 01

Filmen er dansk-tekstet, men ironien kommer nok kun frem, hvis man kan en del engelsk.

I alt dette synes Adolf Hitler ikke af meget, og det er da også denne films mening at trække ham ned fra dæmonplanet og på niveau med mennesker. Den formindsker ham med mening og stor ironi: den gamle Broadway-slager »What Wouldn't I do for that man« ledsager en af amatør-filmene.

Helen Morgan synger, at »han er jo ikke noget særligt, men jeg ville gøre alt for ham«. Det tyske folk ville gøre alt for Hitler, og det er filmens utilslørede billede af det Hitler-tilbedende folk, der gør det stærkeste indtryk.

Så ironisk skildrer »Swastika« forholdet mellem folk og fører, at man langt inde i filmen griber sig i at synes, at dette godt kunne være en propagandafilm fra UFA. Alt er jo såre godt, alt er ordentligt og vel kontrolleret, de unge er raske og glade, begejstringen koger, og livsglæden er overvældende.

Men så er vi i Belsen

I et ryk skifter »Swastika«: Korte og brutale billeder fra jødeforfølgelsen og koncentrationslejre, og en lang tur hen over det totalt udbombede Berlin. SS-sangen toner bag billederne.

Philippe Mora forstærker filmens ironi ved hele tiden at finde det rigtige musikalske akkompagnement. Mens den indviklede eftersynkronisering, hvor auten-

tiske Hitler-tekster er forsøgt kombineret med de stumme billeder, ikke er lykkedes særlig overbevisende, så har musikken en glimrende funktion. Smukkeste, da Helen Morgan synger, og næsten lige så smukt i slutningen, som bæres af Noel Cowards »Lad os ikke være slemme ved tyskerne«.

»Swastika« er slem ved tyskerne, eller snarere: den er slem ved den forstenede hverdagsidyl og slem ved nationer, som beruser sig i sværmerisk tilbedelse og ensretning. På en mærkelig måde lykkes

det denne film at vise, hvor kort der er fra det tilsyneladende ufarlige til det farlige.

★

Rialto havde indbudt skolelederne fra Storkøbenhavn til at se filmen med henblik på, at skoleklasser mod en vis rabat skulle komme og se den. For ret store elever med en bred historisk baggrund og med et godt engelsk ordforråd vil filmen være udbyttegivende.

FANGESTÆVNET 1974.

Dagene 14.-16. juni

Vore medlemmer kan nu begynde at glæde sig til årets fangestævne, selv om vi desværre i år må bryde traditionen.

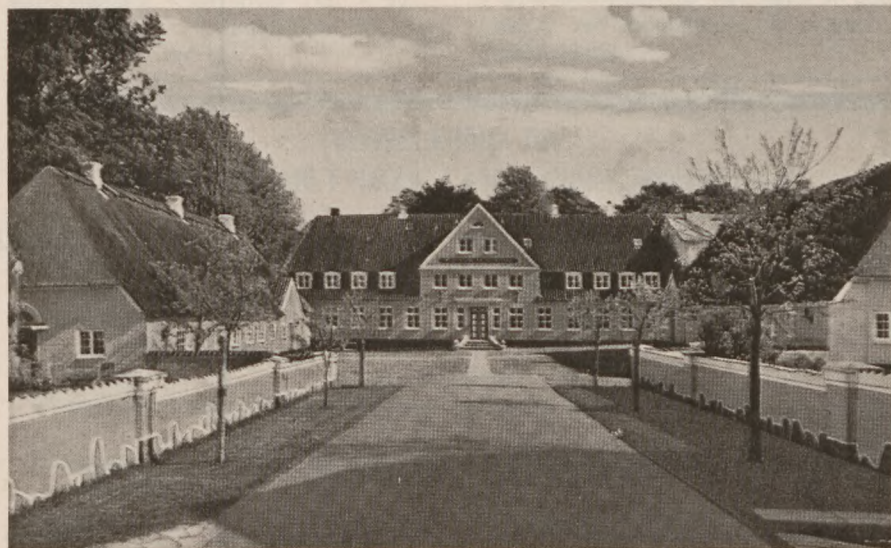
Sædvanligvis plejer vi at afholde dette store arrangement i Store Bededagsferien på grund af de store prisstigninger, som vi har oplevet de seneste måneder. Det har været uhyre vanskeligt at få et stævne på benene til en fornuftig pris, og stævneudvalget havde næsten opgivet, da det endelig lykkedes os at finde det helt rigtige sted.

Til gengæld kan vi forsikre om, at årets stævne sætter vi vore største forventninger til, ikke bare på grund af dets ualmindelig smukke beliggenhed, men mest for den gæstfrihed og velvilje, som vi mødte hos stedets ledere. Dette tilsammen gør, at vi ikke har betænkeligheder

ved at ændre datoerne for fangestævnets afholdelse.

Hvor og hvornår skal stævnet afholdes?

Tidligere stævedeltagere vil sikkert erindre, da vi besøgte Johanne Hansens Husholdningsskole på Als. Også denne gang har vi valgt øen Als, blot bliver det et andet sted, idet valget er faldet på den gamle skønne Mommark Færgedgård, som i dag ejes af Mommark Handelskostskole. Stævneudvalgets medlemmer er sikre på, at dette sted vil falde i deltagerens smag, især på grund af den smagfulde og moderne indretning, og ikke mindst på de faciliteter, som skolen har at byde på.

Mommark Færgedgård er rammen om årets fangestævne

FORÆLDRESKOLEN I ÅRHUS
Marselis Boulevard 17
8000 Århus C.
Tlf. (06) 142906

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND**
A. E. - Valby

DANSK HANDELSBLAD
Aabyhøj

BRUG TANDLÆGEBISTAND
F. Løbger

Vi har måttet ændre stævnedatoerne, idet skolen desværre var optaget i Bededagene.

I stedet har vi fået tildelt dagene den 14., 15. og 16. juni, og stævneprisen for disse tre dage vil udgøre kroner 198,-. Dette beløb dækker som sædvanligt fuld kost og overnatninger.

Endvidere kan vi glæde eventuelle deltagere med, at priserne på vine og øl er så lave, at alle har råd til at deltage, men vi vil ikke undlade at gøre opmærksom på, at tilmelding til stævnet skal ske hurtigt, idet deltagerantallet er begrænset, og vi forventer stor tilmelding fra vore norske og svenske venner.

Endvidere er der lejlighed til kun at deltage ved festmiddagen lørdag aften, men også her er deltagelsen begrænset af pladshensyn. Derfor kan man kun deltage ved i forvejen at tilmelde sig på tilmeldelsesblanketten her i bladet. De, som kommer først, er selvfølgelig sikret de forhåndenværende pladser.

Rejseudgifterne til årets fangestævne vil ligeledes være rimelige. De, som selv ønsker at køre i bil, kan lade vognen blive stående i Bøjden og spare færgeprisen. Vi søger så for transporten fra Fyns Hav til skolen samt for bustransport om Irdagen til den sædvanlige store udflugt ud i det blå.

Evt. fællesrejse

Skulle der være stor tilslutning for fællesrejse med DSB, vil vi formidle, at der bliver taget hensyn til dette. Herom vil vi bringe nærmere her i bladet, når vi har modtaget tilmeldingerne.

Det færdige program for stævnet kan vi ikke bringe i dette nummer af bladet, men vi kan allerede på nuværende love mange overraskelser, og vi håber på, at vejret vil arte sig vel, således at vi kan arrangere dans i sommernatten, bålfest og anden underholdning. Stævneudvalget arbejder på højtryk.

Stævneudvalget og Fangesammenslutningens hovedbestyrelse byder velkommen til årets FANGESTÆVNE 1974 - Husk kun: I kan medvirke til successen ved allerede nu at tilmelde jer, samt indbetale kr. 50,- pro persona på giro nr. 11 79 17.

Tilmeldingen sendes til Bernth Johannesson, Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby.

Prisen er kun 198 kroner pro persona, restbeløbet betales ved ankomsten til Mommarm Færgedgård.

A. H. R.

Runde dage

Marts.

Viggo Schørring, Grønnehøj 21, 2720 Vanløse. Fylder 70 år den 1. marts.

Jens Anker Ørum, Bogholderalle 25, 1. th, 2720 Vanløse. Fylder 50 år den 10. marts.

Overlæge *Eigil Hess Thaysen*, Ålborg (Dachau 141.766) 60 år 11. marts.

Kaj Sørensen, revisor, Nørrebrogade 8900 Randers, Rendsborg, Dreiberger, Neuengamme og Møgelkær. Fylder 50 år den 12. marts.

Erik Nielsen, Arkaderne 70, 1, 1, 2700 Brøndshøj, Sachsenhausen. Fylder 60 år den 18. marts.

April

Oscar Pedersen, også kaldet Trylle, fylder 70 den 1. april. I Neuengamme arbejdede han på snedkerværkstedet. Hans kælenavn fortæller om en af hans egenskaber. Hans adresse er nu: Røde Kors Hjemmet, Amagerbrogade 268, 4, værelse 3, 2300 København S.

Billeschau, 8900 Randers, Neuengamme og Buchenwald. Fylder 65 år den 3. april.

Fiskeskipper Aksel Sørensen, Galsværksvej 30, 3250 Gilleleje fylder 75 den 10. april.

Frits Lerche, Lyngvej 26, 8240 Risikov, Neuengamme 50.527, Porta. 65 år den 13. april.

Axel Hansen, Kastrupvej 115, 1. tv., 2300 Kbh. S., Neuengamme 54.231 75 år den 15. april.

Pensionist Ove Bille Hansen, Stoubyvej 41, 4873 Væggerløse, fylder 75 den 18. april. Han var kalfaktor i Vestre Fængsels tyske afdeling.

Fabrikant Eric V. Jensen, Herninggade 5, 2100 København Ø, fylder 50 den 22. april. Han har siddet i Shellhuset, Vestre, Frøslev og i Neuengamme.

Anker Børge Jørgensen, Tværgade 11, 5400 Bogense. Neuengamme, Brandenburg. 50 år den 23. april.

Hans Martin Hansen, Pontoppidansvej 41, 2., 3000 Helsingør Neuengamme 54.437, Schandelach. 60 år den 29. april.

Heinrich A. Th. Winter, Slotsherrensvej 53, 2720 Vanløse, fylder 70 den 30. april. Han har siddet i Vestre, Frøslev og i Shellhuset.

Han var medstifter af Gestapofangerens Sjællandsafdeling og har gennem mange år beklædt posten som kasserer. Ved arbejdet med at samle stemplede frimærker og videresælge dem, har han gennem årene skaffet mange penge til blomsterfonden.

Maj

Pensionist Karl Larsen, Bov, fylder 75 den 19. maj. Han blev taget som grænsegendarm og har således været i Neuengamme og i Altgarge. Han var i Neuengamme med til at passe på pakkerne og gjorde på den måde en værdifuld kammeratlig indsats.

Efter befrielsen har han været en god hjælper ved indretningen af museet i Frøslev-lejren.

TILMELDING TIL FANGESTÆVNET 1974. I Mommarm Færgedgård.

Navn: ..... Adresse: .....
Ledsager: ..... Adresse: .....
Postnummer: ..... forudbetalt kr: .....
på giro nr. 11 79 17.

Kører selv: ..... Ønsker fællesrejse
Sendes til Bernth Johannesson, Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby.

Undertegnede ønsker at deltage i festaftenen på Mommarm Færgedgård lørdag den 15. juni kl. 18.00.

Navn: ..... Adresse: .....
Ledsager: ..... Adresse: .....
Postnummer: .....
Sendes til Solveig Skjøtt, Ibstrupvej 25, 2810, Gentofte.

O. KRUMMELBEIN
Svanegade 12 - Thyborøn

Sv. Zink Christensen
Bording Station

JØRWIL

AKTIESELSKAB
HANDELS- OG ARKITEKTFIRMA

Center for indretning BOLIGMONTERING
GARDINER - STOFFER MØBLER - TÆPPER
BELYSNING

TELF. (01) 4111 26

NYHOLMS ALLE 3 . 2610 RØDOVRE

"Rita" Pigekonfektion
Stengade 36
3000 Helsingør

Glarmester Diderichsen
Amager Landevej 47
2770 Kastrup

VÆRN OM
VORE SMUKKE SKOVE

H.J.N. NÆSTVED

HOLD VORE
SMUKKE STRANDE RENE

A.L.P. GRENÅ

EL-Instalator
Gunnar Noesgaard
Toftlundsvej 27 3600 Stenløse

TLF. 03-170160

Museet for Danmarks Frihedskamp

Åbningstider

Frihedsmuseet

16.9 - 30.4 hverdage undtagen mandag kl. 11-15, søn- og helligdage kl. 11-16.
1.5 - 15.9 hverdage undtagen mandag kl. 10-16, søn- og helligdage kl. 10-17.

Frøslevmuseet

1.10 - 30.4 kun åben i skolernes efterårsferie og i påsken (undtagen 1. påskedag) kl. 10-17.
1.5 - 30.9 alle dage kl. 10-17.

Frihedsmuseet

Churchillparken, 1263 Kbh. K.
Tlf.: 13 77 14 og 15 97 14

Omvisninger

ved tidligere modstandsmand. Varighed ca. 5 kvarter. Pris ca. kr. 50,00.

Automatiske omvisninger

med autentiske lydbåndsoptagelser. Disse omvisninger er gratis.
Omvisninger bedes bestilt forud på tlf.: 13 77 14 eller 15 97 14.

Skolestue

Den nyindrettede skolestue i museets kælder har tavle og et mindre bibliotek, der står frit til elevernes rådighed. Benyttelse af lokalet til undervisning eller bespisning bedes bestilt forud.

Undervisningsmateriale

På dette område kan følgende stilles til rådighed:

Skoleopgaver, både enkeltopgaver og gruppeopgaver, med henvisningsnumre til montrene i museet.

Illegale blade

Ved arbejdet i skolestuen kan der lånes forskellige illegale blade efter ønske.

Skolemapper indeholdende originale illegale blade, opråb, avisudklip, billeder m.m., der tilsammen viser de væsentligste begivenheder under besættelsen. Udlånstid 1 måned.

Frøslevmuseet, 6330 Padborg:

Omvisninger ved tidligere modstandsmand kan bestilles på tlf.: (046) 7 65 57, udenfor åbningstid tlf.: (046) 7 35 68.

SÆRARRANGEMENTER

Filmaftener

I forbindelse med foreningen »Frihedsmuseets Venner« afholdes følgende mandage:

4/3 kl 20.00: Den danske film: »Den kan vel frihed bære« med introduktion af Ingolf Boisen.

18/3 kl 20.00: Professor Skyum-Nielsen giver en kritisk gennemgang af billeder fra besættelsen og 2. verdenskrig.

Gaveudstilling

Den 1. maj åbnes en udstilling af de gaver, museet har modtaget i løbet af det sidste år. Udstillingen vil være åben indtil den 12. maj.

Paludan-Müller

I Frøslevmuseet åbnes en særudstilling lørdag den 25. maj om grænsegendarmeriets chef i anledning af 30-året for hans kamp mod tyskerne.

Cafeteria

Den 1. maj genåbnes Frihedsmuseets Cafeteria, hvor det vil være muligt at få pølser, is, sodavand, kaffe og lyst øl m.m.

Til salg på Museet:

5 serier slides á 6 billeder.

pr. serie kr. 8,60

nr. 1 Modstandsbevægelsen

nr. 2 Kampen udenfor Danmark

nr. 3 Fangens lod

nr. 4 Frihedsmuseet

nr. 5 Frøslevlejren

Kassette med serie 1-4 kr. 30,65

8 m/m film pr. stk. kr. 23,00

Danske sabotører

29. august 1943

Generalstrejken

Befrielsen

Bøger:

Jørgen H. Barfod: Helvede har mange navne. kr. 33,50

Lars Bjørneboe: Ingen kender dagen.

Grænsegendarmeriet u. besættelsen kr. 35,35

Museet for Danmarks Frihedskamp

1940-45. Oprindelse og historie. kr. 2,30

W. Bjørn Nielsen: En dråbe af et hav. kr. 12,00

Per Nytrup: Omrids af Danmarks besættelse kr. 3,75

H. C. Røder: De kæmpede for Danmark.

Søfolkenes indsats i frihedskampen. kr. 4,50

Niels Skyum-Nielsen: Filmen »De fem år«. kr. 15,30

Vejledning for Frihedsmuseet kr. 1,15

Vejledning for Frøslevlejren kr. 1,50

Mindelunden kr. 1,00

FRI MOD KAUTION, MEN HVOR STAMMER PENGENE FRA?

Midt i november 1972 blev den tidligere SS-Obersturmführer Dr. Kurt Christmann arresteret og anklaget for som leder af en »Einsatzkommando« i 1942 i Krasnodar og i foråret 1943 i Marianskaja at have beordret masse mord, men, takket være et tilbud om at stille en kaution på 750.000 DM - altså over 1 1/2 million kroner - blev han sat på fri fod, medens fattige småforbrydere må afvente deres dom i varetægtsarrest.

ERSTATNING TIL POLSKE OFRE FOR MEDICINSKE FORSØG

Efter at der er afsluttet en global-overenskomst mellem Polen og Vesttyskland, ifølge hvilken der skulle ydes erstatninger til de polakker, der havde været genstand for medicinske forsøg i KZ-lejrene, har Bon anvist 100 millioner DM til den polske regering. Herefter har sekretæren for den internationale fangesammenslutning henvendt sig til det tyske finansministerium og gjort opmærksom på, at også polske ofre for lignende forsøg, men som i de senere år er blevet tvunget til at forlade deres hjemstavn, billigtvis bør have en tilsvarende erstatning. Fra tysk side har man hertil svaret, »at man indenfor de givne rammer i videst mulig omfang vil imødekomme krav også fra emigranter fra østeuropæiske lande, som har været ofre for forsøg«.

Dødsfald Læge Ejner Rossen

Læge Ejner Rossen, Kolding, er død, 82 år. Læge Rossen holdt først op med at praktisere for et par år siden.

Han var en kendt skikkelse i Kolding, hvor han havde været huslæge for flere generationer. Han var selv lægesøn fra Bjerringbro, og da han i 1920 havde fået sin eksamen, virkede han i en periode som reservelæge ved ambulancen Dannebrog i Polen.

Efter praktikår i bl.a. Århus og Assens kom Ejner Rossen i 1924 til Kolding. Her havde han en meget stor praksis, der nu videreføres af en søn. Han virkede tillige som jernbanelæge samt som idrætslæge. Ejner Rossen, der selv var aktiv idrætsudøver, var en af landets første idrætslæger.

Under besættelsen var han meget aktiv inden for modstandsbevægelsen og sad en tid i Frøslevlejren.

AGA LYSKOPIERINGSANSTALT A/S

Dr. Olgasvej 2 - Kbh. F

Åbyhøj Maskinsnedkeri

8230 Åbyhøj

Tlf. (06) 158379

ARDEN KOMMUNE

DERES REJSE TIL **TYSKLAND**
EN TOGREJSE

HVORFOR?

★ **Hurtigt**

Togene kører med hastigheder indtil 200 kilometer i timen.

★ **Sikkert**

Statistikken viser, at banerne nu som før er det mest sikre transportmiddel.

★ **Bekvem**

I vore vogne er der kun 6 pladser i hver kupé. Desuden sidegang, vaskerum etc.

★ **Billigt**

Stor rabat. 50 pct. for elever, lærere og ledere ved deltagelse af mindst 10 personer. Fribefordring for én person ved mindst 15 betalende deltagere.

OPLYSNINGER, BILLETTER OG BESTILLING HOS DERES REJSEBUREAU

DEUTSCHE BUNDESBAHN

Vester Farimagsgade 1/472 . 1606 København V
Telefon 14 01 44

Uddannelse FOR DERES BARN?

Midt i store VILDMOSE i Vendsyssel, 20 km fra Aalborg, på tidligere forsøgsgård Centralgården, har Aabybro Realskole oprettet kostafdeling med henblik på at give børnene et godt forhold til naturen og til dyr, da der på skolen vil være heste, køer og andre husdyr.

Der vil blive mulighed for at tage REALEKSAMEN, TEKNISK FORBEREDELSESEKSAMEN og UDVIDET TEKNISK FORBEREDELSESEKSAMEN.

**AABYBRO
KOST-OG
REAL-**

Brochurer tilsendes!

skole

Tlf.: kostafd. (08)265090-skolen241033-9440AABYBRO

B&H

EL-ARTIKLER

Bernhard Bangsallé 25

2000 KBHVN. F.

TLF. 347775

MURERMESTER

N. KYHN

SMEDEGADE 9 6000 KOLDING

TLF. (05)523149

BEFAS-DAN Kombinationskøkken specielt konstrueret for bevægelseshæmmede

Befas-Dan har fremstillet et helt nyt køkkensystem, der på en prisbillig måde løser køkkenproblemet for bevægelseshæmmede.

De enkelte elementer og arbejdsflader er med hensyn til indstillinger fleksible i såvel det vandrette som det lodrette plan, hvilket betyder en hurtig og ukompliceret omflytningsproces, når et nyt indretningsbehov melder sig.

Hele køkkenets gulvareal er holdt frit, og vask, kogeplads og anden bordplads er helt åben, således at kørestolsinvaliderede kan køre helt ind til »arbejdspladsen«, der iverdigt kan hæves og sænkes efter behov.

BEFAS-DAN A/S DANMARKSVEJ 1 9670 LØGSTRØR TELEFON (08) 67 18 86

**Køkkenet med de fleste
muligheder!**

ERLING FOSS

THORSGADE 59
2200 KØBENHAVN N.

Hele og partielle

Tandproteser fremstilles og indsættes.
Eldre proteser fornyes
eller repareres.

Leo Kærnia
exam. tandteknikere

Banegårdsplads 8 – Århus
Tidbestilling tlf. (06) 12 21 11

RØDEKRO KOMMUNE

ISER KVETNY & SØNNER A/S
Stolefabrik
Toftebakken 4-8 - Birkerød

Skandinavisk Motor Co. A/S
Banemarksvej 12-16
Glostrup

GENTOFTE POLITIFORENING

THOR JØRGENSEN A/S

Classensgade 71, 2100 København Ø. Telf. (01) Tria 10.501

Lineagentur – Container Service – Spedition – Kørsel

Filialer: Aarhus og Aalborg

MIDTJYDSK BRØDFABRIK
Lind pr. Herning

SPARE- & LÅNEKASSE I MARSTAL
Kirkestræde 5 - 5960 Marstal

Scandinavian PHOENIX A/S
Vesterbrogade 65
1620 København V

**Karl K. Petersen
&
Holger Larsen A/S**
Odense off. Slagtehus
5000 Odense

N. J. ØRSNES I/S
Guld- og sølvmed
Algade 67 - Aalborg

BAK LARSEN & CO.
Bogtrykkeri
VIBORG

Værn om naturen
J.E. Svenstrup

J. RUBY
Købmand
Holmegade 30 - Ulfborg

KRIGSFORBRYDEREN v. MANSTEIN

Den tidligere generalfeldmarschall v. Manstein, som for krigsforbrydelser blev straffet med 18 års tugthus, hvoraf han dog kun afsonede de 6, hilstes på sin 85-årsdag af det af von Frey ledede bagblad »National-Zeitung« med bl. a. følgende ord: »Denne tyske feldmarschall, som især elskede Beethoven og Mozart, denne mand med det markerede, dristige ansigt, har altid været en ridderlig soldat«.

Men denne »ridderlige soldat« var allerede i begyndelsen af 2. verdenskrig ansvarlig for talrige grusomme krigsforbrydelser. Allerede 8. september 1939 opførte major Langhau-ser, der var chef for Armégruppe SYDs efterretsningsafdeling, sin stabschef, den daværende general von Manstein, i en indberetning, hvorledes polske krigsfanger blev udsat for en umenneskelig behandling, idet han samtidig krævede, at de skyldige blev draget til ansvar.

Men Manstein vægrede sig ved at give sin chef, general Rundstedt, melding om sagen, med det resultat, at mishandlingerne af polske krigsfanger forøgedes voldsomt.

Efter at krigen mod Rusland var brudt ud viste von Manstein først rigtigt, hvad han var i stand til gennem omfanget af misgerningerne mod de russiske krigsfanger, som i mængder blev hemmeligt myrdet, torteret eller sultet ihjel.

GAMMEL URET FALDER IKKE TIL RO, FORDI MAN TIER DEN IHJEL

Efter en krigsforbryderproces i Wiesbaden mod 5 tidligere politi- og SS-officerer erklærede generalstatsadvokaten Dr. Siegfried Wagner blandt andet, at »gammel uret ikke falder til ro, fordi man tier den ihjel«. Og i en polemik mod revanchister, der forsøger at bagatellisere Hitlerforbrydelserne, har statsadvokaten udtalt:

»Hvor i Tyskland har de Allierede efter deres sejr planmæssigt dræbt tyske befolkningsgrupper?« og han tilføjer: »Nævn mig blot en eneste tyske landsby, hvor de Allierede har udryddet alle katolikker, lutkeraner, blonde eller blåøjede?«

Og statsadvokat Wagner sluttede denne del af sin tale med følgende: »Og det er i al fald tilladt at kritisere processen for alle dem, der kan glæde sig over, at der efter 2. verdenskrig ikke udbrød en revolution i Tyskland som udslettede dem, som havde deltaget i masse mord.«

Frihedsmuseets Venner

Møderække

Frihedsmuseets Venner har fastlagt følgende møderække, hvor man denne gang vil behandle film om 2. verdenskrig. Filmene vises følgende mandagsaftener

den 18. februar kl 19.30:

Generalforsamling

efterfulgt af den russiske film, »Slaget om Berlin« med engelsk tekst,

den 4. marts kl 20:

Ingolf Boisen introducerer filmen, »Det gælder din frihed«,

den 18. marts kl 20:

Professor Skyum Nielsen giver en kritisk gennemgang af fotoglimt fra Danmarks besættelse og fra verdenskrigen.

Alle møder foregår på Frihedsmuseet.

Herved indkaldes iøvrigt til ovennævnte generalforsamling den 18. februar kl 19.30 med dagsorden ifølge lovene.

Jørgen H. Barfod

TUREN TIL JUGOSLAVIEN

Gestapofangernes rejse til Jugoslavien er nu fastlagt til afrejse den 20. april og hjemkomst en uge senere. Opholdet kan forlænges med en ekstra uge i Dubrovnik. Vi flyver med det jugoslaviske luftfartsselskabs jetmaskine til Beograd. Indkvartering i 5 dage, udflugter og samvær med tidligere jugoslaviske partisaner. Den 25. april flyver vi til Dubrovnik og besøger de historiske slagmarker vi kender fra film og beretninger (eventuelt besøg i præsident Titos residens).

Pris 899 kr. m. halvpension, udflugterne ekstra, dog højst 100 kr. Ekstra uge i Dubrovnik 300 kr.

Tilmelding omgående til: Leif Andersen, Ordrup Jagtvej 6 A, 2920 Charlottenlund, tlf. Ordrup 10.941 og Solveig Skjøtt, Ibstrupvej 25, 2810 Gentofte, tlf. Gentofte 7187.

Medlemmer af andre fangeforeninger er - ligesom norske kammerater - velkomne til at deltage.

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Formand: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N, tlf. (01) 35 50 12

Sekretær: Rasmus Bonde Larsen, Marievej 7, 2740 Skovlunde, tlf. (01) 94 99 04

Kasserer: Banke Jung-Jensen, Skalbjergrvej 32, 5000 Odense
Peter Nielsen, Haraldsgade 3, 5000 Odense

Social oplysning Kai Wadsbach Petersen, Guldbergs Have 29, 2200 København N, tlf. 39 77 27

Formand i Ålborg: Arnold Mathiasen, Cort Adelers Gade 19, 9000 Ålborg.

Formand i Esbjerg: Halvor Thomassen, Torvegade 159, 6700 Esbjerg. Tlf. (05) 12 87 83

Formand i Odense: Evald Lægteskov, Åsumvej 128, 2, 5240 Vollsmose. Tlf. (09) 14 34 15

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

LANDSLEDERSEN:

Formand: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N, tlf. (01) 35 50 12

Næstformand: Kai Wadsbach Petersen, Guldbergs Have 29, 2200 København N, tlf. (01) 39 77 27

Sekretær: Arne Hedegaard Rasmussen, Bredegrund 15, 2300 København S, tlf. (01) 58 99 54

Kasserer: Anna Strunge, Musvågevej 20, 8210 Århus V, tlf. (06) 16 98 12

Bestyrelsesmedlemmer: Alfred Bertelsen, Halvor Thomassen, Kaj Henning Kejlstrup, Alf Møller, Tonny Hansen, Alfred Lunde, de

Socialt udvalg: Alfred Senn, Rylemosen 11, 2600 Glostrup, tlf. (01) 45 02 60

KØBENHAVNS AFDELING:

Formand: Oskar Verner, Murergade 10, 2200 København N, tlf. (01) 35 50 12

ÅRHUS AFDELING:

Formand: Alfred Bertelsen, Trøjborgvej 76, 8200 Århus N, tlf. (06) 16 63 18

ÅLBORG AFDELING:

Formand: Kaj Henning Kejlstrup, Skelagervej 127, Hasseris, Ålborg, tlf. (08) 18 39 28

ESBJERG AFDELING:

Formand: Halvor Thomassen, Torvegade 159, 6700 Esbjerg, tlf. (05) 12 87 83

ODENSE AFDELING:

Formand: Alf Møller, Fauruskov, 5591 Gelsted.

HILLERØD AFDELING:

Formand: Ove Laurson, "Dyssekilde", Ganløse, 2760 Måløv. Tlf. (03) 18 30 46

NEUENGAMME-FORENINGEN

Formand: Holger Grome, Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup, tlf. (01) 50 33 86

Kasserer: E. Jakob Jensen, Fabianhus, 3240 Esrum, tlf. (03) 20 01 49

Næstformand: Bernth Johannesson, Kongshvilevej 20, 2800 Lyngby, tlf. (01) 87 02 64

Sekretær: Niels Otto Køster, Offenbachs Vej 27, 2450 København SV, tlf. (01) VA 2497 V.

Medlemskontakt og arkiv: Alex Th. Binne-balle, Elme Alle 43, 2630 Tåstrup, tlf. (01) 99 05 52

Dagbogsblade

Erindringer fra Berlin

Hans Rütting, som »Pigtråd«s læsere kender ganske godt gennem flere artiklerier talte to gange i radioens program 1 i januar måned.

Begge foredragene havde titlen: Erindringer fra Berlin. Nummer 2 blev holdt den 29. januar.

I dette fortalte Rütting bl.a.:

– I vor illegale modstandskreds mod Hitler i Berlin 1935 var der en forræder, der udgav sig som medlem af Strassers »Sorte Front«. Han arrangerede et møde med en mand, der udgav sig for at være gruppeleder i denne bevægelse, men sandsynligvis var han gestapoagent. Jeg fattede mistanke og opsøgte en jødisk lægeven i håb om at få attest for, at jeg var syg. Jeg gjorde det for at vinde tid, og samtalen med lægen reddede mig.

Mens den stod på gennemrodede gestapo mine forældres lejlighed uden at vide, at jeg havde værelse for mig selv ovenpå hos helt andre folk.

Nazitiden spøger

OSLO, 27. jan.

Bølgerne går meget højt i Norge, efter at det er blevet offentligt kendt, at to stortingsrepræsentanter under sidste krig var nazister og blev dømt for landsforræderi efter krigen. De to, som begge blev indvalgt i stortinget på socialistisk valgforbunds lister, har erklæret sig rede til at nedlægge deres hverv, dersom partimedlemmerne ønsker, og stortinget godkender en sådan udvej.

Det første tilfælde – Kåre Øystein Hansen – blev offentligt kendt sidste efterår, mens den anden sag, som gælder fru Hanna Kvanmo, først er kommet frem for nylig. I Hansens tilfælde skal han have gjort partiet bekendt med sin fortid før valget.

Sagen er meget kompliceret og ømfindtlig. Den rører ikke mindst ved mange følelser fra krigens dage – følelser, som sidder dybt hos mange nordmænd. Videre angår sagen partipolitik, og det er de rent menneskelige aspekter for de implicerede. De var begge meget unge – noget under 20 år under krigen.

Hitlers underskrift var den dyreste

En udnævnelse underskrevet af Adolf Hitler og kontraseret af Heinrich Himmler var dyreste autograf i går på Københavns auktioner. Prisen var 1100 kr.

Udnævnelsen var fra 1943, mens en anden udnævnelse underskrevet af samme to herrer fra 1937 kostede 1050 kr. Da det var von Ribbentrop, der kontraserede, sank prisen til 900 kr., og med kombinationen Hitler-Meissner var prisen kun 750 kr.

FORHALING AF TYSKE KRIGSFORBRYDERPROCESER

På en pressekonference 26./1. i Düsseldorf ved afslutningen af et internationalt møde for repræsentanter for overlevende Auschwitz-fanger blev der bl. a. givet meddelelse om følgende 4 tilfælde hvor de pågældende, der alle var beskæftiget ved »standretten« i Block 11 i Auschwitz-koncentrationslejren, igennem mange år har kunnet gå og endnu går frit omkring uden at være blevet stillet for retten:

1. Dr. Johannes Thümmeler, der fra oktober 1943 præsiderede over denne standret, der i hans tid har afsagt mindst 658 dødsdomme over polakker og hvor retsforhandlingerne i gennemsnit varede 1-2 minutter. Dommeren i Ellmangen ved Stuttgart har ikke fundet dette så graverende, at han har villet indlede en straffesag.

2. Horst Schumann, der har deltaget i »Euthanasi«-drab på sindssyge KZ-fanger og andre ulykkelige, har været stillet for retten i Frankfurt under langtrukne retsforhandling. Statsadvokaten har hævdet, at han ikke har haft tid til også at beskæftige sig med Schumanns forbrydelser i Auschwitz, deriblandt sterilisationsforsøg.

Under denne proces er Schumann blevet syg, hvorfor den måtte afbrydes, efter at den længe kun havde kørt i tomgang, og Schumann blev løsladt fra fængselshospitalet.

3. Dr. Albert Ganzenmuller, der under krigen var departementschef i rigstransportministeriet og som sådan havde været Himler behjælpelig med at skaffe transportkapacitet til tilin-

tetgørelseslejrene, blev allerede i 1958 anklaget i Düsseldorf for medhjælp til massemord, men en egentlig retshandling er aldrig blevet gennemført.

Da den endelig i efteråret 1972 skulle genoptages for alvor, måtte den udsættes, fordi forsvareren var optaget af en anden proces. Derefter blev den fastsat til at skulle begynde 29. marts i år.

4. Horst Wagner, der var SS-Standartenführer og ansat i det tyske udenrigsministerium under krigen samarbejdede med Eichmanns kontor om jødedeportationerne fra de forskellige lande til tilintetgørelseslejrene.

Sagen mod ham blev indledt i 1958, efter at skriftlige bilag godtgjorde hans medskyld i disse forbrydelser. Men først i 1968 kom det til egentlig proces, hvorunder han blev anklaget for medskyldig i mord på 356.664 jøder, men det lykkedes forsvareren ved forskellige juridiske spidsfindigheder stadig at få sagen udsat. Sidste gang d. 29. maj 1972, da han viste sig i retten, støttet til to stokke og anmodede om udsættelse, da han skulle opereres for en hofteledslidelse.

Først 24. august lod han sig indlægge på klinik. Der forlyder endnu intet om, at han skulle have ladet sig operere - terminsvanskeligheder forlyder det. - Det er endog kommet til en interpellation i den Nordrhein-Westfalske landdag.

Med disse 4 tilfælde som eksempler har den internationale samarbejdskomite for de overlevende fra Auschwitz villet påvise, hvor let det har været for de hovedansvarlige for forbrydelserne i Auschwitz at unddrage sig dommen.

Presse, radio og TV i Tyskland har oplyst herom, såvel som aviser i udlandet har henledt opmærksomheden på alle disse sammentræffende omstændigheder, som ikke lader sig forklare gennem tilfælde.

Kammeraternes Hjælpesfond

er raske kammeraters hilsen til de syge